Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (piektā palāta)

2012. gada 8. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Pietiekamu precizējumu par pamatlietas faktiskajiem apstākļiem un tiesisko regulējumu neesamība — Jautājumi, kuri ir uzdoti kontekstā, kas neļauj sniegt lietderīgu atbildi — Precizējumu par iemesliem, kas pamato nepieciešamību saņemt atbildi uz prejudiciālajiem jautājumiem, neesamība — Acīmredzama nepieņemamība

Lieta C-433/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Krajský súd v Prešove* (Slovākija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 10. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 22. augustā, tiesvedībā

SKP k.s.

pret

Kveta Polhošová.

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], kas pilda piektās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un M. Safjans [*M. Safjan*] (referents),

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

noklausījusies ģenerāladvokāti,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīvas 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 ("Negodīgas komercprakses direktīva") (OV L 149, 22. lpp.), 5.–9. pantu, Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 6. panta 1. punktu un 7. panta 1. punktu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantu.

* Tiesvedības valoda – slovāku.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *SKP k.s.* (turpmāk tekstā – "*SKP*"), kas ir *KFZ Sys s.r.o.* (turpmāk tekstā – "*KFZ*") maksātnespējas administrators, un *K. Polhošová* par viņas veicamo līguma par patēriņa preces iegādi uz nomaksu izpildi.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Harta

3 Hartas 47. pantā ir paredzēts:

"Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.

Juridiskā palīdzība tiek sniegta tiem, kam nav pietiekamu līdzekļu, ciktāl šī palīdzība ir nepieciešama, lai nodrošinātu efektīvu tiesiskuma īstenošanu."

Direktīva 93/13

4 Saskaņā ar Direktīvas 93/13 1. panta 1. punktu:

"Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju."

5 Direktīvas 93/13 2. pantā ir paredzēts:

"Šajā direktīvā:

a) "negodīgi noteikumi" ir 3. pantā definēti līguma noteikumi;

b) "patērētājs" ir jebkura fiziska persona, kura līgumos, uz ko attiecas šī direktīva darbojas nolūkos, kas ir ārpus tās amata, nodarbošanās vai profesijas;

c) "pārdevējs vai piegādātājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura šīs direktīvas aptvertos līgumos darbojas nolūkos, kas ir saistīti ar tās amatu, uzņēmējdarbību vai profesiju, neatkarīgi no tā, vai tas ir valsts vai privāts."

6 Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā ir noteikts:

"Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam."

Direktīva 2005/29

7 Direktīvas 2005/29 1. pantā ir noteikts:

"Šīs direktīvas mērķis ir dot ieguldījumu iekšējā tirgus pareizā darbībā un sasniegt augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību, tuvinot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas uz negodīgu komercpraksi, kura rada kaitējumu patērētāju ekonomiskajām interesēm."

8 Direktīvas 2005/29 2. pants ir izteikts šādā redakcijā:

"Šajā direktīvā:

a) "patērētājs" ir jebkura fiziska persona, kas komercpraksē, uz ko attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas neattiecas uz tās uzņēmējdarbību, amatniecību vai profesiju;

b) "tirgotājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas komercpraksē, uz ko attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas attiecas uz tās uzņēmējdarbību, amatniecību vai profesiju, un arī jebkura persona, kas darbojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā;

c) "produkts" ir jebkura prece vai pakalpojums, tostarp nekustams īpašums, tiesības un pienākumi;

d) "uzņēmēja komercprakse attiecībā pret patērētājiem" (turpmāk – arī "komercprakse") ir jebkura tirgotāja veikta darbība, noklusējums, uzvedība vai apgalvojums, komerciāls paziņojums, tostarp reklāma un tirgdarbība, kas ir tieši saistīta ar produkta popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem;

[..]."

9 Direktīvas 2005/29 3. panta 1. un 2. punktā ir minēts:

"1. Šī direktīva attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem, kā izklāstīts 5. pantā, pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā.

2. Šī direktīva neskar līgumtiesības un jo īpaši noteikumus par līguma spēkā esamību, tā veidošanu vai sekām."

10 Direktīvas 2005/29 5. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Negodīga komercprakse ir aizliegta.

2. Komercprakse ir negodīga, ja:

a) tā ir pretrunā profesionālās rūpības prasībām,

un

b) tā attiecībā uz produktu būtiski kropļo vai var būtiski kropļot tā vidusmēra patērētāja saimniecisko rīcību, kuru produkts sasniedz vai kuram tas adresēts, vai vidusmēra grupas pārstāvja saimniecisko rīcību attiecībā uz produktu, ja komercprakse ir vērsta uz īpašu patērētāju grupu."

Slovākijas tiesības

11 Saskaņā ar Likuma Nr. 71/1992 par tiesas nodevām, redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, 4. panta 2. punktu maksātnespējas administrators atbilstoši īpašajam tiesiskajam regulējumam, kas ietverts Likumā Nr. 7/2005 par maksātnespēju un pārstrukturēšanu, ir atbrīvots no tiesas nodevu samaksas.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

12 2001. gada 13. novembrī *DRUKOS a.s.* noslēdza līgumu ar *K. Polhošová* par patēriņa preces iegādi līzingā, saskaņā ar kuru pēc līzinga līguma termiņa izbeigšanās, t.i., pēc 30 ikmēneša maksājumu veikšanas, *K. Polhošová* kļūtu par attiecīgās preces īpašnieci. Attiecīgajā līgumā bija iekļauta atruna par īpašumtiesībām, saskaņā ar kuru *K. Polhošová* iegūs īpašumtiesības tikai tad, kad būs izpildījusi visas savas saistības, tostarp samaksājusi visus ikmēneša maksājumus. Preces cena bija SKK 17 270 (EUR 569,73), taču, ņemot vērā "maksu par līzinga pakalpojumu", kopējā summa, kas *K. Polhošová* patiesībā bija jāsamaksā, bija SKK 24 033 (EUR 792,83).

13 *DRUKOS a.s.* tika atzīta par maksātnespējīgu un 2006. gada 16. martā noslēdza līgumu ar Nitrā [*Nitra*] (Slovākija) dzīvojošo *J. Holec* par *DRUKOS a.s.* prasījuma pret *K. Polhošová* nodošanu. Ar šajā pašā dienā noslēgtu līgumu *J. Holec* savukārt nodeva attiecīgo prasījumu *MEDIATION KMCH s.r.o.*, kuras juridiskā adrese sākotnēji bija Nitrā un pēc tam Banskā Bistricā [*Banská Bystrica*] (Slovākija). Ar 2008. gada 23. februārī noslēgtu līgumu šis prasījums vēlāk tika nodots *IVACO CONSULTANTS LIMITED*, kas ir dibināta Seišelās. 2008. gada 17. maijā pēdējā minētā sabiedrība noslēdza līgumu par šī prasījuma nodošanu uzņēmumam *AKROPOLIS estates s.r.o.*, kas šobrīd ir *KFZ* un kas ir dibināts Slovākijā.

14 2008. gada 25. jūlijā tika atzīta *KFZ* maksātnespēja.

15 2010. gada 17. martā *SKP* cēla prasību *Okresný súd Poprad* [Popradas rajona tiesā] pret *K. Polhošová*, lūdzot piespriest samaksāt līgumsodu par samaksas kavējumu, kas ir noteikts 0,1 % apmērā no nesamaksātās summas par dienu, un ar prasīto summu piedziņu saistīto izdevumu atmaksu. Tā kā attiecīgais līgumsods tika attiecināts uz četru gadu periodu pirms prasības celšanas, tā apmērs ir EUR 987,05 un advokātam maksājamā atlīdzība savukārt ir EUR 117,32.

16 *Okresný súd Poprad* ar 2011. gada 22. februāra spriedumu minēto prasību noraidīja, pamatojoties uz to, ka iepriekš minētais līgumsods bija negodīgs noteikums patērētāja līgumā. Tā konstatēja, ka papildus attiecīgajam līgumsodam tika piemēroti arī ar likumu noteiktie procenti par novēlotu maksājumu un, skatot tos abus kopā, šo sodu noteikšana nav samērīga un rada ievērojamu nelīdzsvarotību abu pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam.

17 *SKP* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Krajský súd v Prešove* [Prešovas apgabaltiesā].

18 Kā izriet no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, saskaņā ar Slovākijas tiesību aktiem maksātnespējīga uzņēmuma administrators ir atbrīvots no tiesas nodevu samaksas. Gadījumā, ja tā celtā prasība netiek apmierināta, patērētājam radušos izdevumus faktiski nav iespējams atgūt. Līdz ar to patērētāji varētu nebūt ieinteresēti celt prasību pret maksātnespējīgiem uzņēmumiem, kā arī apmaksāt advokāta pakalpojumus, kas tādējādi ietekmētu to tiesību aizsardzību.

19 Uzskatot, ka pamatlietas iznākums ir atkarīgs no atbilstošo Savienības tiesību normu interpretācijas, *Krajský súd v Prešove* nolēma apturēt tiesvedību lietā un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Direktīvas 2005/29 [..] 5.–9. pants ir interpretējams tādējādi, ka prakse, saskaņā ar kuru piegādātājs tā prasījumus attiecībā pret patērētāju nodod maksātnespējīgam uzņēmumam, arī ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi, ja patērētājiem netiek atmaksāti izdevumi, kuri radušies saistībā ar tiesvedību, kas uzsākta atbilstoši ar patērētāju noslēgtam līgumam?

2) Ja atbilde uz iepriekš minēto jautājumu ir tāda, ka prasījumu attiecībā pret patērētāju nodošana maksātnespējīgam uzņēmumam to piedziņas nolūkā ir pretrunā Savienības tiesībām, vai šādā gadījumā:

a) [..] Hartas 47. pantu var interpretēt tādējādi, ka ar to ir pieļauta tiesvedība, kurā tiesa patērētāja aizsardzības nolūkā maksātnespējas administratoram nepiemēro likumā noteikto nodevu, un vai šo pantu var saprast tādējādi, ka šādā gadījumā tiesa nepārkāpj maksātnespējas administratora tiesības uz tiesību aizsardzību tiesā, ja tā neturpina tiesvedību tāpēc, ka par pieteikumu nav samaksāta tiesas nodeva?

b) [..] Direktīvas 93/13 [..] 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts pieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, saskaņā ar kuriem maksātnespējas administrators ir atbrīvots no tiesas nodevu samaksas, ja negodīgas komercprakses neesamības gadījumā prasītājs nebūtu atbrīvots no tiesas nodevu samaksas un tiesvedības neturpināšanas gadījumā tiktu liegta tiesvedības norise, pamatojoties uz negodīgiem noteikumiem?"

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

20 Atbilstoši Reglamenta 53. panta 2. punktam, ja lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir acīmredzami nepieņemams, Tiesa pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas, neveicot tālākas procesuālās darbības, var lemt, izdodot attiecīgu motivētu rīkojumu.

Par pirmo jautājumu un otrā jautājuma pirmo daļu

21 Uzdodot savu pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai tāda komercprakse, saskaņā ar kuru piegādātājs savus prasījumus attiecībā uz patērētāju nodod maksātnespējīgam uzņēmumam, ja patērētājs nevar būt drošs, ka tam tiks atmaksāti izdevumi, kuri radušies saistībā ar tiesvedību, kas uzsākta atbilstoši ar šo piegādātāju noslēgtam līgumam, ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi Direktīvas 2005/29 izpratnē. Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiktu sniegta apstiprinoša atbilde, iesniedzējtiesa otrā jautājuma pirmajā daļā jautā Tiesai, vai Hartas 47. pants liedz noteikt tā uzņēmuma administratoram, kas ir nodevis šos prasījumus, pienākumu samaksāt tiesas nodevas, kad tas prasa patērētājam noteiktas naudas summas samaksu atbilstoši minētajiem prasījumiem.

22 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu izveidotā procedūra ir Tiesas un valsts tiesu sadarbības instruments, kura ietvaros pirmā sniedz otrajām tādas Savienības tiesību interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai atrisinātu izskatāmās lietas (it īpaši skat. 1992. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-83/91 *Meilicke*, *Recueil*, I-4871. lpp., 22. punkts, un 2009. gada 24. marta spriedumu lietā C-445/06 *Danske Slagterier*, Krājums, I-2119. lpp., 65. punkts).

23 Vajadzība sniegt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju prasa, lai valsts tiesa izklāstītu lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz ko attiecas tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu šo jautājumu pamatā esošos faktu pieņēmumus (it īpaši skat. 1993. gada 26. janvāra spriedumu

apvienotajās lietās no C-320/90 līdz C-322/90 *Telemarsicabruzzo* u.c., *Recueil*, I-393. lpp., 6. punkts, kā arī 2009. gada 17. septembra rīkojumu lietā C-181/09 *Canon Kabushiki Kaisha*, 8. punkts, un 2012. gada 3. maija rīkojumu lietā C-185/12 *Ciampaglia*, 4. punkts).

24 Tiesa savu viedokli par Savienības tiesību normas interpretāciju var paust tikai, ievērojot valsts tiesas norādītos faktus (1998. gada 16. jūlija spriedums lietā C-235/95 *Dumon* un *Froment*, *Recueil*, I-4531. lpp., 25. punkts, un 2008. gada 11. septembra spriedums lietā C-11/07 *Eckelkamp* u.c., Krājums, I-6845. lpp., 52. punkts, kā arī 2012. gada 23. marta rīkojums lietā C-348/11 *Thomson Sales Europe*, 43. punkts).

25 Šajā lietā lēmums par prejudiciālu jautājumu uzdošanu neatbilst šai prasībai. Tam ir raksturīga skaidrības un precizējumu par pamatlietas faktiskajiem apstākļiem un tiesisko regulējumu neesamība, un tas līdz ar to neļauj Tiesai sniegt lietderīgu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem.

26 Atbilstoši Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punktam, lasot to kopā ar tās 2. panta c) punktu, šī direktīva attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā.

27 Tomēr iesniedzējtiesa savā lēmumā nav norādījusi tieši kāda maksātnespējīga uzņēmēja rīcība attiecībā pret patērētāju būtu atzīstama par negodīgu komercpraksi. It īpaši šī tiesa ir vienīgi detalizēti aprakstījusi ar pamatlietā aplūkotā prasījuma nodošanu saistīto darījumu, kas veikti uzņēmēju starpā, virkni, taču nav norādījusi tos uzņēmēja rīcības attiecībā pret patērētāju aspektus, kuri būtu atzīstami par negodīgu komercpraksi.

28 Pakārtoti ir arī jāpiemin, ka uzdotie jautājumi attiecas uz gadījumu, kad prasījumi tiek nodoti maksātnespējīgam uzņēmumam. Tomēr no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu neizriet, ka pamatlieta attiektos uz šāda veida nodošanu, jo atsevišķi iepriekšējā punktā minētajā darījumu virknē ietvertie prasījumi ir nodoti uzņēmumiem, kuri attiecīgā darījuma noslēgšanas brīdī nebija maksātnespējīgi.

29 Katrā ziņā ir jākonstatē, ka lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu nav ietverti tādi valsts tiesiskā regulējuma aspekti, no kuriem būtu izsecināms, ka pamatlietas atrisināšanai būs nepieciešama Tiesas atbilde.

30 Pamatlietā šķiet, ka tieši attiecīgo ar prasījumu nodošanu saistīto līgumu spēkā esamības apstrīdamais raksturs ir tas, kas attiecīgajai tiesai ir licis uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus. Tomēr secinājums par tādas prakses kā pamatlietā negodīgo raksturu, ievērojot Direktīvu 2005/29, tieši neietekmē minētās spēkā esamības novērtējumu (skat. 2012. gada 15. marta spriedumu lietā C-453/10 *Pereničová* un *Perenič*, 45. un 46. punkts).

31 Līdz ar to pirmais jautājums un otrā jautājuma pirmā daļa ir acīmredzami nepieņemami.

Par otrā jautājuma otro daļu

32 Ar otrā jautājuma otro daļu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīva 93/13 pieļauj atbilstoši valsts tiesību noteikumiem atbrīvot maksātnespējas administratoru no tiesas nodevu samaksas, ja maksātnespējas neesamības gadījumā attiecīgais uzņēmējs nebūtu atbrīvots no šo nodevu samaksas.

33 Šī tiesa patiesībā vēlas panākt tiesas nodevu jomā pastāvošo valsts tiesību noteikumu atbilstības Direktīvai 93/13 izvērtējumu.

34 Tomēr saskaņā ar Direktīvas 93/13 1. panta 1. punktu šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju. Līdz ar to tā attiecas vienīgi uz līgumos ietvertajiem noteikumiem, nevis uz tādu tiesas nodevu sadalījumu kā valsts tiesību aktos paredzētais.

35 Šajā lietā vienīgais līgums, ko ar patērētāju ir noslēdzis uzņēmējs un kas ir pamatlietas priekšmets, uz kuru ir norādīts lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, ir līgums, kuru *K. Polhošová* ir noslēgusi 2001. gada 13. novembrī, lai gan Slovākijas Republika pievienojās Eiropas Savienībai tikai 2004. gada 1. maijā.

36 Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas kompetence Savienības tiesību interpretēšanā attiecas vienīgi uz to piemērošanu jaunajā dalībvalstī pēc šīs dalībvalsts pievienošanās Eiropas Savienībai (skat. 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-302/04 *Ynos*, Krājums, I-371. lpp., 36. punkts; 2007. gada 14. jūnija spriedumu lietā C-64/06 *Telefónica O2 Czech Republic*, Krājums, I-4887. lpp., 22. un 23. punkts; 2010. gada 15. aprīļa spriedumu lietā C-96/08 *CIBA*, Krājums, I-2911. lpp., 14. punkts, kā arī 2011. gada 11. maija rīkojumu lietā C-32/10 *Semerdzhiev*, 25. punkts).

37 Līdz ar to ir jāsecina, ka otrā jautājuma otrā daļa ir acīmredzami nepieņemama.

38 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktu, ir jākonstatē, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir acīmredzami nepieņemams.

Par tiesāšanās izdevumiem

39 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko *Krajský súd v Prešove* (Slovākija) iesniegusi ar 2011. gada 10. augusta lēmumu, ir acīmredzami nepieņemams.

[Paraksti]